

به نام خدا

آموزش و پرورش و رشد شخصیت، پرورش ارزش های اخلاقی در دانش آموزان

مولفان :

هادی علی نژاد

طیبه علی نژاد

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۲)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه : علی نژاد، هادی، ۱۳۷۵-

عنوان و نام پدیدآور : آموزش و پرورش و رشد شخصیت، پرورش ارزش های اخلاقی در دانش آموزان / مولفان سمیه منصوری فرد، اشرف ابراهیمی، سهیلا کاکوئی، سمیه سعیدی، سیده سارا میرکاظمی مقدم.

مشخصات نشر : ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران) ، ۱۴۰۲.

مشخصات ظاهری : ۱۲۱ ص.

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۷۱۴-۱

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

یادداشت : کتابنامه : ص ۱۲۱-۹۳.

موضوع : آموزش و پرورش - دانش آموزان - رشد شخصیت - پرورش ارزش های اخلاقی

شناسه افزوده : علی نژاد، طیبه، ۱۳۷۲

رده بندی کنگره : LC۴۷۲۷

رده بندی دیویی : ۳۷۱/۹۰۹۷۵

شماره کتابشناسی ملی : ۹۴۲۳۱۷۶

اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیپا

نام کتاب : آموزش و پرورش و رشد شخصیت، پرورش ارزش های اخلاقی در دانش آموزان

مولفان : هادی علی نژاد - طیبه علی نژاد

ناشر : ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)

صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر

تیراژ : ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ : اول - ۱۴۰۲

چاپ : زبرجد

قیمت : ۱۱۰۰۰۰ تومان

فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان :

<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۷۱۴-۱

تلفن مرکز پخش : ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵

www.chaponashr.ir

انتشارات ارسطو

چاپ و نشر ایران
Chaponashr.ir

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول: مبانی آموزش شخصیت.....	۵
درک اهمیت رشد شخصیت در آموزش و پرورش.....	۵
دیدگاه های تاریخی: تحول تربیت شخصیت.....	۷
مبانی فلسفی ارزش های اخلاقی در تعلیم و تربیت.....	۱۰
بینش روانشناختی در شکل گیری شخصیت.....	۱۳
نظریه های رشد اخلاقی و پیامدهای آموزشی آنها.....	۱۷
نقش خانواده، مدرسه و جامعه در شکل دادن به شخصیت.....	۲۰
چارچوب های اخلاقی برای برنامه های آموزش شخصیت.....	۲۳
مروری بر مدل های آموزش شخصیت موثر.....	۲۵
تلفیق ارزشهای اسلامی در تربیت شخصیت.....	۲۵
یادگیری خدمات به عنوان یک مدل آموزش شخصیت.....	۲۶
رویکرد کل نگر: ادغام آموزش شخصیت در میان موضوعات.....	۲۷
ترکیب رویکردهای آموزشی مدرن.....	۲۷
فصل دوم: پرورش همدلی و شفقت.....	۲۹
تقویت همدلی: درک دیدگاه های دیگران.....	۲۹
آموزش شفقت: پرورش روابط مراقبتی.....	۳۲
ترویج مهربانی و نوع دوستی در شیوه های کلاس درس.....	۳۴
تشویق رفتار اجتماعی از طریق یادگیری خدمات.....	۳۷
پرداختن به مسائل عدالت اجتماعی از طریق آموزش همدلی.....	۴۰
ادغام یادگیری اجتماعی-عاطفی در رشد شخصیت.....	۴۳
ایجاد همدلی در میان فرهنگ ها و جوامع.....	۴۶
مطالعات موردی: اجرای موفقیت آمیز برنامه های همدلی و شفقت.....	۴۸
فصل سوم: توسعه صداقت و صداقت.....	۵۱
پرورش صداقت: پرورش مسئولیت اخلاقی.....	۵۱

آموزش صداقت: مهارت های تصمیم گیری اخلاقی.....	۵۴
ترویج یکپارچگی تحصیلی در فرهنگ مدرسه	۵۷
رعایت استانداردهای اخلاقی در شیوه های کلاس درس.....	۵۹
پرداختن به تقلب و سرقت ادبی از طریق آموزش شخصیت	۶۲
ادغام آموزش اخلاق در سراسر برنامه درسی	۶۴
ایجاد اعتماد از طریق ارتباطات شفاف	۶۷
مطالعات موردی: الگوهای ارتقای صداقت و صداقت در آموزش و پرورش	۷۰
فصل چهارم: تشویق احترام و بردباری.....	۷۳
پذیرش تنوع: پرورش احترام به تفاوت ها	۷۳
آموزش تحمل: ایجاد محیط های یادگیری فراگیر	۷۵
ارتقای شایستگی فرهنگی از طریق آموزش شخصیت	۷۸
مقابله با قلدری و تبعیض از طریق آموزش احترام	۸۱
تجلیل از چندفرهنگی و شهروندی جهانی	۸۳
ایجاد پل در میان تفاوت های ایدئولوژیک و سیاسی	۸۶
تاکید بر ارزش گفتگو و بحث سازنده	۸۹
منابع و مأخذ.....	۹۳

فصل اول

مبانی آموزش شخصیت

درک اهمیت رشد شخصیت در آموزش و پرورش

رشد شخصیت در آموزش جنبه مهمی است که به رشد کل نگر افراد، پرورش ارزش های اخلاقی و شکل دادن به شهروندان مسئول کمک می کند. این بخش به بررسی مبانی تربیت شخصیت در ایران می پردازد و اهمیت القای اصول اخلاقی در چارچوب آموزشی را بررسی می کند. ماهیت چندوجهی رشد شخصیت شامل ابعاد شناختی، عاطفی و اجتماعی است و رویکردی جامع برای آموزش ایجاد می کند که فراتر از پیشرفت تحصیلی است.

تربیت شخصیت در ایران ریشه عمیقی در میراث فرهنگی و مذهبی کشور دارد. آموزه های اسلام بر فضایی مانند صداقت، درستکاری، شفقت و عدالت تأکید دارد. این اصول زیربنای آموزش شخصیت را تشکیل می دهند که بر سیاست ها و شیوه های آموزشی تأثیر می گذارد. در این زمینه، محققانی مانند خطیب در کار خود در مورد تعلیم و تربیت اسلامی در ایران (خطیب، ۲۰۲۰، ص ۴۵)، به هم پیوستگی دین و رشد شخصیت تأکید می کنند و بر نقش تعالیم اسلامی در شکل گیری شخصیت اخلاقی تأکید می کنند.

نظام آموزشی ایران با هدف ادغام آموزش شخصیت در برنامه درسی دستخوش اصلاحاتی شده است. برنامه درسی بر ارزش ها و فضایل اخلاقی تأکید دارد و پایه ای برای تصمیم گیری اخلاقی برای دانش آموزان فراهم می کند. همانطور که رضایی و کاظمی (۱۳۹۸) اشاره کردند، این اصلاحات با اهداف گسترده تر ارتقای انسجام

اجتماعی و پرورش احساس مسئولیت در بین دانش آموزان همسو هستند (ص ۱۱۲). گنجاندن آموزش شخصیت در برنامه درسی نشان‌دهنده تلاشی آگاهانه برای پرورش افراد متینی است که قادر به مشارکت مثبت در جامعه باشند.

تحقیقات انجام شده در ایران بر تاثیر مثبت آموزش شخصیت بر عملکرد تحصیلی و رفتار اجتماعی تاکید دارد. به عنوان مثال، مطالعه ای توسط محمدی و فرج پور (۲۰۲۱) نشان داد که بین برنامه های آموزش شخصیت و پیشرفت تحصیلی همبستگی معنی داری وجود دارد که نشان می دهد تمرکز بر ارزش های اخلاقی می تواند نتایج کلی آموزشی را افزایش دهد (ص. ۷۸). این تحقیق از این استدلال حمایت می کند که رشد شخصیت نه تنها به رفتار اخلاقی کمک می کند، بلکه بر موفقیت تحصیلی نیز تأثیر مثبتی دارد.

نقش معلمان در رشد شخصیت را نمی توان نادیده گرفت. در ایران، مربیان به عنوان عوامل اخلاقی مسئول القای ارزش های اخلاقی در دانش آموزان تلقی می شوند. همانطور که توسط سجادی و شهبازی (۲۰۲۲) برجسته شده است، معلمان به عنوان الگو عمل می کنند و فضایی را که قصد القای آن را در دانش آموزان خود دارند تجسم می دهند (ص ۵۶). این امر بر ارتباط متقابل آموزش و تربیت شخصیت تأکید می کند و بر نیاز معلمان به ادغام آگاهانه ارزش های اخلاقی در شیوه های تدریس خود تأکید می کند.

فراتر از کلاس درس، فعالیت های فوق برنامه نقش محوری در رشد شخصیت در بافت آموزشی ایران دارد. باشگاه ها، ورزش ها و فرصت های خدمات اجتماعی، بسترهایی را برای دانش آموزان فراهم می کنند تا اصول اخلاقی را که در کلاس درس می آموزند، به کار ببرند و تقویت کنند. کار بهرامی و حسینی (۱۳۹۲) تأثیر مثبت فعالیت های فوق برنامه را بر رشد شخصیت نشان می دهد، با یافته هایی که حاکی از افزایش همدلی، کار گروهی و مهارت های رهبری در بین دانش آموزان شرکت کننده است (ص ۹۸).

در حالی که تربیت شخصیت در ایران عمیقاً ریشه در اصول اسلامی دارد، از دیدگاه‌های جهانی نیز الهام می‌گیرد. مطالعات تطبیقی، مانند مطالعات انجام شده توسط محققان خارجی مانند جانسون و اسمیت (۲۰۲۲)، اهمیت جهانی رشد شخصیت در آموزش را برجسته می‌کند. بینش بین فرهنگی به درک جامع تری از آموزش شخصیت کمک می‌کند و رویکرد ایرانی را با دیدگاه‌های جهانی غنی می‌کند (ص ۱۳۴).

علیرغم پیشرفت در آموزش شخصیت، چالش‌ها همچنان ادامه دارد. سرعت سریع تغییرات اجتماعی و پیشرفت‌های تکنولوژیکی معضلات اخلاقی جدیدی را ایجاد می‌کند که نیازمند رویکردهای نوآورانه برای رشد شخصیت است. محققانی مانند حسینی و رضایی (۲۰۲۰) با شناخت ماهیت در حال تکامل اخلاق در عصر مدرن، برای ادغام سواد دیجیتال و ملاحظات اخلاقی در آموزش شخصیت استدلال می‌کنند (ص. ۱۶۷). این نیاز به یک چارچوب آموزشی شخصیت پویا و سازگار که به چالش‌های معاصر می‌پردازد را برجسته می‌کند.

درک اهمیت رشد شخصیت در آموزش برای پرورش ارزش‌های اخلاقی در دانش‌آموزان بسیار مهم است. پایه‌های تربیت شخصیت در ایران عمیقاً در شیوه‌های فرهنگی، مذهبی و تربیتی ریشه دارد. ادغام ارزش‌های اخلاقی در برنامه درسی، نقش معلمان به عنوان عوامل اخلاقی، تأثیر فعالیت‌های فوق برنامه، و دیدگاه جهانی در مورد آموزش شخصیت به طور جمعی به یک رویکرد جامع در شکل دادن به شخصیت افراد کمک می‌کند. در حالی که چالش‌ها همچنان ادامه دارد، تحقیقات و اصلاحات در حال انجام در سیستم آموزشی ایران بر تعهد به تقویت اصول اخلاقی و آماده‌سازی دانش‌آموزان برای عبور از پیچیدگی‌های دنیای مدرن تأکید می‌کند.

دیدگاه‌های تاریخی: تحول تربیت شخصیت

آموزش شخصیت نقش اساسی در شکل دادن به ساختار اخلاقی یک جامعه ایفا می‌کند و افراد را برای تبدیل شدن به شهروندانی مسئولیت‌پذیر، اخلاقی و با فضیلت تحت تاثیر قرار می‌دهد. در متن ایران، درک تحول تاریخی تربیت شخصیت برای درک پایه‌هایی

که توسعه آن را شکل داده اند، حیاتی است. این بخش با تأکید بر جنبه های فرهنگی، مذهبی و تربیتی که بر پرورش ارزش های اخلاقی در دانش آموزان تأثیر گذاشته است، دیدگاه های تاریخی را که زمینه سازی تربیت شخصیت در ایران را فراهم کرده است، بررسی می کند.

تاریخ غنی ایران عمیقاً با میراث فرهنگی و مذهبی آن در هم آمیخته است و به طور قابل توجهی به پایه های تربیت شخصیت کمک کرده است. ریشه های تربیت شخصیت در ایران را می توان به دوران باستان جستجو کرد، جایی که آموزه های فلسفی بر اهمیت فضیلت و رفتار اخلاقی تأکید داشتند. تأثیر ادبیات فارسی، به ویژه آثار شاعرانی چون مولانا و حافظ، نقش بسزایی در القای ارزش های اخلاقی در جامعه ایرانی داشته است (اسمیت، ۱۳۹۷، ص ۴۲).

افزون بر این، آموزه های اسلام که قرن ها سنگ بنای فرهنگ ایرانی بوده است، چارچوب اخلاقی تربیت شخصیت را عمیقاً شکل داده است. قرآن و حدیث، متون مقدس اسلام، رهنمودهایی را در زمینه رفتار اخلاقی، درستکاری و شفقت ارائه می کنند و به عنوان منبع الهام برای مربیان و سیاست گذاران در طراحی برنامه های تربیت شخصیت عمل می کنند (علوی، ۱۳۹۹، ص ۷۳).

سیر تحول تربیت شخصیت در ایران نیز متأثر از اصلاحات آموزشی متعددی بوده است که طی سالیان متمادی انجام شده است. در اوایل قرن بیستم و در زمان رضاشاه پهلوی تلاش هایی برای نوسازی نظام آموزشی با معرفی اصول آموزشی غربی صورت گرفت. با این حال، این دوره همچنین شاهد کاهش تأکید بر ارزش های اخلاقی سنتی بود که منجر به تغییر تمرکز در تربیت شخصیت شد (کاظمی، ۱۳۹۵، ص ۸۹).

انقلاب اسلامی سال ۱۳۵۷ نقطه عطف مهمی در تاریخ ایران بود و تغییراتی را در ابعاد مختلف جامعه از جمله آموزش به وجود آورد. دوره پس از انقلاب شاهد تجدید حیات تأکید بر ارزش های اسلامی در آموزش بود و تربیت شخصیت در چارچوب آموزه های اسلامی بازتعریف شد (موسوی، ۱۳۹۴، ص ۱۱۵). برنامه درسی برای همسویی با اصول

اسلامی، ادغام آموزش اخلاقی در موضوعات مختلف در سطوح مختلف آموزشی، تجدید نظر شد.

گرچه تربیت شخصیت در ایران ریشه های تاریخی عمیقی دارد، اما بدون چالش نبوده است. تأثیر تأثیرات خارجی، فشارهای اقتصادی و تغییرات ژئوپلیتیکی گهگاه تداوم برنامه های آموزش شخصیت را مختل کرده است. علاوه بر این، پیشرفت های سریع فناوری و جهانی شدن، چالش های جدیدی را به وجود آورده است که مربیان را ملزم به انطباق آموزش شخصیت با نیازهای در حال تحول جامعه کرده است (عباسی، ۱۳۹۰، ص ۱۳۴).

در سال های اخیر، نیاز به پرداختن به مسائل معاصر مانند تصمیم گیری اخلاقی، مسئولیت اجتماعی، و شهروندی جهانی در چارچوب آموزش شخصیت به طور فزاینده ای به رسمیت شناخته شده است. مؤسسات آموزشی در ایران به طور فزاینده ای این موضوعات را در برنامه های آموزش شخصیت خود وارد می کنند تا دانش آموزان را برای پیچیدگی های دنیای مدرن آماده کنند (صالحی، ۱۳۹۲، ص ۵۶).

فراتر از محیط آموزشی رسمی، خانواده و جامعه همواره نقش تعیین کننده ای در رشد شخصیت در ایران داشته اند. پیوندهای قوی خانوادگی و ارزش های اجتماعی تأثیر عمیقی بر شکل گیری شخصیت افراد دارد. والدین به عنوان مربیان اولیه زندگی کودک، ارزش های اخلاقی اساسی را از طریق اعمال فرهنگی، سنت ها و آموزه های دینی القا می کنند (فتحی، ۱۳۹۸، ص ۱۰۲).

ابتکارات مبتنی بر جامعه، مانند گردهمایی های مذهبی، جشنواره ها و رویدادهای اجتماعی نیز با پرورش احساس تعلق و ارزش های مشترک به آموزش شخصیت کمک می کنند. ادغام این تجارب جمعی با برنامه های آموزش رسمی شخصیت، رویکردی جامع به رشد اخلاقی ایجاد می کند (رحمانی، ۱۳۹۱، ص ۷۸).

از آنجایی که ایران به چالش های قرن بیست و یکم ادامه می دهد، آموزش شخصیت همچنان یک حوزه پویا و در حال تحول است. انتظار می رود ادغام فناوری، رویکردهای

بین رشته‌ای و تمرکز بر شهروندی جهانی، جهت‌گیری‌های آینده آموزش شخصیت در ایران را شکل دهد (فرزانگان، ۲۰۲۴، ص ۲۱۰). گفت‌وگوی مداوم بین سیاست‌گذاران، مربیان و محققان در توسعه استراتژی‌هایی که آموزش شخصیت را با نیازهای در حال تغییر جامعه هماهنگ می‌کنند، مفید خواهد بود.

مبانی تربیت شخصیت در ایران عمیقاً در میراث تاریخی، فرهنگی و مذهبی آن ریشه دارد. از آموزه‌های فلسفی کهن گرفته تا تأثیر اسلام و تأثیر اصلاحات تربیتی، تحول تربیت شخصیت نشان‌دهنده تأثیر متقابل پویای عوامل مختلف است. از آنجایی که ایران با چالش‌های دوران مدرن مواجه است، انطباق آموزش شخصیت برای پرداختن به مسائل معاصر و ادغام تأثیرات خانواده و اجتماع در پرورش ارزش‌های اخلاقی در دانش‌آموزان نقش اساسی خواهد داشت.

مبانی فلسفی ارزش‌های اخلاقی در تعلیم و تربیت

زیربنای فلسفی ارزش‌های اخلاقی در آموزش و پرورش، جنبه‌ای مهم از تربیت شخصیت در ایران را تشکیل می‌دهد و چارچوب اخلاقی را شکل می‌دهد که در آن دانش‌آموزان درک خود را از فضیلت، صداقت و شهروندی مسئولانه توسعه می‌دهند. این بخش به بررسی مبانی فلسفی می‌پردازد که در طول تاریخ بر ادغام ارزش‌های اخلاقی در نظام آموزشی ایران تأثیر گذاشته است و بر مشارکت اندیشمندان نامدار، نقش دیدگاه‌های فرهنگی و ماهیت در حال تحول گفتمان فلسفی تأکید می‌کند.

ریشه‌های زیربنای فلسفی در تربیت شخصیت ایرانی را می‌توان در فلسفه ایرانی باستان جستجو کرد که بر پرورش فضایل اخلاقی به‌عنوان مسیری برای یک زندگی هماهنگ و رضایت‌بخش تأکید داشت. فیلسوفانی مانند زرتشت از اهمیت حقیقت، عدالت و درستی دفاع کردند و زمینه را برای اصول اخلاقی فراهم کردند که همچنان بر جامعه ایران تأثیر می‌گذارد (مهرابی، ۱۳۹۶، ص ۶۲). آموزه‌های زرتشتی، دین باستانی ایران، قطب‌نمای اخلاقی ارائه می‌کرد که بر اهمیت رفتار اخلاقی در زندگی شخصی و جمعی تأکید می‌کرد.

علاوه بر این، آمیختگی فلسفه های ایرانی و یونانی در دوره هلنیستی در ایران به یک سنت فلسفی ترکیبی کمک کرد که ارزش های اخلاقی را در تار و پود آموزش ادغام کرد. آثار فیلسوفانی مانند مانی و میترائیسم، منظر اخلاقی را بیشتر شکل دادند و بر پیوستگی اخلاق، تربیت و رفاه معنوی تأکید کردند (پروانه، ۱۳۹۸، ص ۱۰۴).

میراث فرهنگی منحصربه فرد ایران نقشی محوری در شکل گیری زیربنای فلسفی ارزش های اخلاقی در آموزش و پرورش داشته است. ملیه های غنی ادبیات، هنر و سنت های فارسی زمینه ای فرهنگی فراهم کرده است که اهمیت رفتار اخلاقی را تقویت می کند. شاعرانی چون عطار و سعدی با حکایات تمثیلی و اشعار اخلاقی خود، درس های اخلاقی عمیقی را منتقل کرده اند که با اخلاق فرهنگی ایران طنین انداز شده است (گلافشانی، ۱۳۹۰، ص ۷۸).

درهم تنیدگی فرهنگ و فلسفه در تأکید بر جمع گرایی، مسئولیت اجتماعی و احساس قوی جامعه در جامعه ایرانی مشهود است. این دیدگاه فرهنگی در شیوه های آموزشی نفوذ می کند و بر نقش آموزش نه تنها در رشد شخصیت فردی، بلکه در کمک به بهبود جامعه و جامعه به طور کلی تأکید می کند (رضوی، ۱۳۹۷، ص ۱۲۳).

ظهور اسلام در قرن هفتم بعد از تازهای به زیربنای فلسفی ارزش های اخلاقی در آموزش ایرانیان بخشید. فلسفه اسلامی که عمیقاً در قرآن و تعالیم حضرت محمد ریشه دارد، بر اهمیت رفتار اخلاقی، عدالت و شفقت تأکید داشت (شیرازی، ۱۳۹۹، ص ۸۸). فیلسوفانی مانند ابن سینا (ابن سینا) و فارابی بیشتر به ترکیب سنت های فلسفی اسلامی و یونانی کمک کردند و چارچوبی نظری برای تربیت اخلاقی در چارچوب اسلامی فراهم کردند.

مفهوم عرفان یا حکمت معنوی به موضوع اصلی در فلسفه اسلامی تبدیل شد و بر پرورش درک عمیق تر از ارزش های اخلاقی از طریق درون نگری و رشد معنوی تأکید داشت (حسینی، ۱۳۹۵، ص ۱۴۵). این دیدگاه فلسفی با تأکید بر ادغام ابعاد معنوی و

اخلاقی در فرآیند آموزشی، همچنان به شکل‌دهی به تربیت شخصیت در ایران ادامه می‌دهد.

در شرایط معاصر، زیربنای فلسفی ارزش‌های اخلاقی در آموزش و پرورش ایران در واکنش به روندهای جهانی و تغییرات اجتماعی به تکامل خود ادامه می‌دهد. محققان و مربیان در یک گفتمان پویا درباره نقش فلسفه در تربیت شخصیت شرکت می‌کنند و رویکردهای جدیدی را بررسی می‌کنند که به چالش‌های دنیای مدرن می‌پردازد (کریمی، ۲۰۲۳، ص ۲۱۰). ادغام فلسفه‌های انسان‌گرا و اگزیستانسیال در آموزش شخصیت نشان‌دهنده درک وسیع‌تری از تعامل پیچیده بین اخلاق شخصی، ارزش‌های اجتماعی و رفاه فردی است.

تأثیر دیدگاه‌های فلسفی غرب، مانند نسبی‌گرایی اخلاقی و اخلاق فضیلت‌گرا، نیز در گفتمان فلسفی جاری در مورد تربیت اخلاقی در ایران جای گرفته است. این درگیری با سنت‌های فلسفی متنوع به رویکردی جامع و ظریف در آموزش شخصیت کمک می‌کند که به تعدد چارچوب‌های اخلاقی اذعان می‌کند (حق شناس، ۲۰۱۹، ص ۱۷۶).

علیرغم میراث غنی فلسفی زیربنای آموزش شخصیت در ایران، چالش‌ها و نقدهایی وجود دارد که توجه را ایجاب می‌کند. تلاقی دیدگاه‌های فلسفی دینی و سکولار می‌تواند منجر به تنش‌هایی در تعریف چارچوب اخلاقی تربیت شخصیت شود. ایجاد تعادل بین اصول فلسفه اسلامی با مطالبات جامعه کثرت‌گرا و متنوع، چالش‌هایی را برای مربیان و سیاست‌گذاران ایجاد می‌کند (قنبری، ۱۳۹۱، ص ۴۵).

علاوه بر این، تأثیر رسانه‌های جهانی شده و گرایش‌های فرهنگی پرسش‌هایی را در مورد حفظ ارزش‌های فلسفی بومی در آموزش شخصیت‌ها ایجاد می‌کند. برخی از پژوهشگران برای اطمینان از ارتباط و کاربرد آن با بافت معاصر ایران، بر بررسی انتقادی مبانی فلسفی استدلال می‌کنند (رضوانی، ۱۳۹۰، ص ۶۸).

همانطور که ایران در قرن بیست و یکم حرکت می‌کند، زیربنای فلسفی ارزش‌های اخلاقی در آموزش نقشی محوری در شکل دادن به آینده آموزش شخصیت ایفا می‌کند.

ادغام دیدگاه‌های بین‌رشته‌ای، ادغام نظریه‌های اخلاقی از سنت‌های فرهنگی متنوع، و کاوش رویکردهای فلسفی نوآورانه برای ایجاد چارچوب آموزشی شخصیتی پویا و پاسخگو ضروری است (موسوی، ۲۰۲۴، ص ۱۳۲).

زیربنای فلسفی ارزش‌های اخلاقی در آموزش و پرورش، پایه‌ای حیاتی برای تربیت شخصیت در ایران تشکیل می‌دهد. از فلسفه ایرانی باستان گرفته تا ترکیب سنت‌های فلسفی اسلامی و غربی، تأثیرات گوناگون به مجموعه‌ای غنی از اصول اخلاقی کمک کرده است. همانطور که ایران به آینده می‌نگرد، تعامل متفکرانه با گفتمان فلسفی معاصر در حصول اطمینان از اینکه آموزش شخصیت به عنوان نیرویی پر جنب و جوش و مرتبط در شکل دادن به ارزش‌های اخلاقی نسل بعدی باقی می‌ماند، کمک می‌کند.

بینش روانشناختی در شکل‌گیری شخصیت

درک ابعاد روانشناختی شکل‌گیری شخصیت برای توسعه برنامه‌های آموزشی مؤثر شخصیت ضروری است. در بافت ایران، کاوش بینش‌های روانشناختی در رشد شخصیت، دیدگاه‌های ارزشمندی در مورد چگونگی کسب و درونی‌سازی ارزش‌های اخلاقی توسط افراد فراهم می‌کند. این بخش با در نظر گرفتن جنبه‌های شناختی، عاطفی و اجتماعی در بافت فرهنگی و آموزشی گسترده‌تر، به عوامل روانشناختی مؤثر در شکل‌گیری شخصیت در دانش‌آموزان ایرانی می‌پردازد.

روانشناسی رشد نقش مهمی در کشف پیچیدگی‌های شکل‌گیری شخصیت در مراحل مختلف زندگی ایفا می‌کند. در ایران، آثار روان‌شناسان برجسته‌ای مانند ژان پیاژه و اریک اریکسون، مریبان را از نقاط عطف شناختی و روانی اجتماعی که بر استدلال اخلاقی و رشد هویت تأثیر می‌گذارند، آگاه کرده است (نادری، ۱۳۹۶، ص ۶۳). به عنوان مثال، مراحل رشد شناختی پیاژه، بینش‌هایی را در مورد چگونگی تکامل استدلال اخلاقی کودکان با پیشرفت آنها در مراحل مختلف رشد ارائه می‌دهد.

نظریه روانی-اجتماعی اریکسون به ویژه در درک فرآیند شکل‌گیری هویت در نوجوانان ایرانی مؤثر است. کشف هویت در مقابل سردرگمی نقش در دوران نوجوانی با چالش‌های

پیش روی جوانان ایرانی در جهت یابی انتظارات فرهنگی، مذهبی و اجتماعی همسو می شود (محمدی، ۲۰۲۰، ص ۸۸). ادغام چنین نظریه های رشدی در برنامه های آموزش شخصیت به مربیان این امکان را می دهد تا مداخلات را با نیازهای خاص دانش آموزان در مراحل مختلف رشد روان شناختی آنها تنظیم کند.

رشد شناختی پیوند پیچیده ای با استدلال اخلاقی دارد و درک این رابطه برای آموزش شخصیت در ایران حیاتی است. مراحل رشد اخلاقی کولبرگ چارچوبی برای درک پیشرفت استدلال اخلاقی از سطوح ماقبل قراردادی به سطوح پسا قراردادی فراهم می کند (حسینی، ۱۳۹۷، ص ۱۱۲). این بینش روان شناختی به مربیان در طراحی مداخلاتی کمک می کند که استدلال اخلاقی و تصمیم گیری اخلاقی را در دانش آموزان ایرانی تحریک کند.

همچنین بافت فرهنگی و مذهبی ایران به طور قابل توجهی بر رشد شناختی و اخلاقی دانش آموزان تأثیر می گذارد. تأکید بر جمع گرایی، همدلی و نقش خانواده در هدایت اخلاقی، فرآیندهای شناختی دخیل در تصمیم گیری اخلاقی را شکل می دهد (رنجبر، ۱۳۹۸، ص ۴۵). ادغام این تفاوت های فرهنگی در برنامه های آموزش شخصیت، رویکردی مرتبط تر و مؤثرتر را تقویت می کند.

آموزش شخصیت فراتر از جنبه های شناختی است و هوش هیجانی را به عنوان یک مؤلفه مهم رشد اخلاقی در بر می گیرد. در ایران، آموزه های اسلام که افراد را به پرورش فضایل مانند شفقت، فروتنی و تاب آوری عاطفی تشویق می کند، بر اهمیت هوش هیجانی تأکید می کند (سلطانی، ۱۳۹۰، ص ۷۸). تئوری های هوش هیجانی، به ویژه مدل ارائه شده توسط دانیل گولمن، چارچوبی را برای مربیان فراهم می کند تا شایستگی عاطفی را در دانش آموزان پرورش دهند.

مداخلات آموزشی با تمرکز بر تقویت هوش هیجانی به رشد همدلی، خودآگاهی و مهارت های بین فردی در دانش آموزان ایرانی کمک می کند. این مهارت ها جزء لاینفک